

Hírek, ismertetések

ÉVFORDULÓK

Tizenöt éves a BANDAT Horst Alapítvány

Az alapítványt 1986. augusztus 25-én hozta létre Jessie von BANDAT amerikai állampolgár, a jeles magyar geológus, BANDAT Horst özvegye. Célja az alapító okirat szerint: „A Magyar Állami Földtani Intézet fiatal (40. életévüket be nem töltött), magyar állampolgárságú kutatói külföldi tanulmányútjainak támogatása idegen nyelvi ismereteik és szakmai tudásuk bővítése érdekében. [...] A fiatal kutatók külföldi tanulmányútjainak támogatásaira az alapítvány alapösszegének éves kamatai használhatók fel.” Az alapítvány kuratóriuma első pályázati felhívását 1988. január 25-én tette közzé (HÁLA 1988). 1988 és 2001 között negyvenhat kutató 86 alkalommal utazott az alapítvány támogatásával. Az alapítvány jelenlegi alaptőkéje: 119 204,36 német márká. A kuratórium ezidáig 23 856 amerikai dollárral és 34 675,89 német márkával segítette az összesen 24 országba tett tanulmányutakat. Az alapítvány létrehozásának 15. évfordulója alkalmából a Magyar Állami Földtani Intézet és a Magyarhoni Földtani Társulat Budapesti Szervezete 2001. április 4-én előadójúlést rendezett „A Magyar Állami Földtani Intézet kutatói négy kontinensen” címmel. A rendezvény az Intézet Szabó József utcai épületének falán 1986-ban elhelyezett BANDAT Horst-emléktábla megkoszorúzásával kezdődött, majd a Díszteremben, BREZSNYÁNSZKY Károly igazgató megnyitója és HÁLA József megemlékezése (BANDAT Horst élete és munkássága) után a következő előadásokat tartották meg az alapítvány jóvoltából külföldön járt kutatók. LESS György: Középső/felső-océn határesemények korolása „Heterostegina-órával” (Spanyolország, 1990; Hollandia, 1993); PIROS Olga: Triász dasycladaceák a Hochschwab régióban (Ausztria, 1998); CSILLAG Gábor, KOLOSZÁR László, KONRÁD Gyula: Földtani természeti értékek védelme, bemutatása Németországban (Németország, 1993); PRAKFAI PÉTER: Földtani terepbejárás tapasztalatai Törökországban (Kappadókiá) (Törökország, 1993); KERÉK Barbara: Földtani információs rendszer alapjai (Hollandia, 1999); SZÓCS Teodóra: A talajvíz állapota a szigetvári térségben (Görögország, 1995); HÁMORNÉ VIDÓ Mária: A hazai

szerves közetten képviselője a BANDAT Horst Alapítvány támogatásával a nemzetközi szervezetekben, az ICCP és ENSZ szakértői értekezletek tapasztalatai (Lengyelország, 1995; Hollandia, 1996; Portugália, 1997; Románia, 1999); CSERNY Tibor: Az „alapítvány”-i utak hasznosulása a MÁFI limno- és mérnökgeológiai munkáiban (USA, 1989; Belgium 1991). Az előadójúlésen több fiatal kutató poszttereken mutatta be tanulmányútjainak eredményeit

Reményeink szerint az alapítvány még hosszú ideig fogja segíteni a Földtani Intézet ifjú szakembereinek kutatómunkáját.

HÁLA József
az alapítvány titkára

RENDEZVÉNYEK

III. Székelyföldi Geológustalálkozó Sepsiszentgyörgy, 2001. október 27.

Az utóbbi években rendszeresebbé vált találkozók sorában egy újabb, tájegységi fontosságú szakmai fórum adott lehetőséget a térség sokrétű földtani (és a geológia műveléséhez kapcsolódó) témák kifejtésére, megvitatására. WANEK Ferenc megnyitója után PAPP Péter adta át a Földtani Társulat elnökségének üdvözlétét, majd egy tudománytörténeti előadás következett, a KOCH Antal-féle 1891-es kolozsvári rektori székfoglaló kapcsán. Ebből – majd a hozzászólásokból – kiderült, hogy az erdélyi oktatásnak (és nem csupán a szakmainak) gondolai visszatérők, ismétlődők, évszázadokon át is.

Ezután a Csíkból, Kolozsvárról, Bukarestből összegyűlt érdeklődők a Székelyföld geológiája címen már rég tervezett kötet részletes tematikáját, terjedelmi-kiadási elképzeléseit vitatták meg. Ez a munka, mintegy 300 oldalas terjedelemben, a nagyközönség számára hasznos részletességgel fogja magyarul bemutatni a tájegység földtanát. Szerzői a tervezet szerint helybeli kutatók és az egyes témák legjobb, nemzetközi hírű mai szakértői lennének, éljenek bár Bukarestben vagy Budapesten. A bemutatott anyag elkészítéséhez, kiadásához Pro Geologia címen egyesület létrehozásáról is döntöttek a tanácskozási résztvevői.

A délutáni ülés szak folyamán a harminc főnyí hallgatóság a diákok legújabb közéleti, üledék-földtani és földtani természetvédelmi munkáit bemutató számítógépes előadásokat és posztereiket nézhette meg.

PAPP Péter

A környezetgeokémiai határértékek és a háttérproblematikája

A Magyar Tudomány Napja alkalmából az MTA Geokémiai Kutatólaboratóriuma és az MTA Geokémiai és Ásvány-Közéleti Tudományos Bizottságának Környezetgeokémia Albizottsága az MTA Kutatóházában, 2001. november 8-án „A környezetgeokémiai határértékek és a háttérproblematikája” címmel rendezett ankétot. A rendezvénynek az uniós csatlakozás közelsége adott különös aktualitást. A szakma legkülönbözőbb intézményeiből (MTA: GKL, TAKI, MÁFI, VITUKI, OKI stb.) érkezett előadók a legkülönfélébb nézőpontokból elemezték a határértékek megállapításának és alkalmazásának elvi alapjait és gyakorlati eredményeit. Több előadás után is élénk vita bontakozott ki, amelyben többen rámutattak arra, hogy a meglévő, uniós szabályozási rendszert – főleg pedig annak konkrét paramétereit – nem szabad módosítás nélkül alkalmazni az ottaniaktól alapvetően eltérő, magyarországi viszonyokra. Az uniós és az arra épülő magyar rendszert emellett jelentős, fogalmi ellentmondások is terhelik, amelyek főleg a heterogén háttérű területeken komolyan gátolják, illetve gátolhatják a gyakorlati alkalmazást. A résztvevők konkrét ajánlásokat fogalmaztak meg a Környezetvédelmi Minisztériumnak az egységes és használható hazai határértékrendszer kidolgozásához szükséges kutatómunka irányaira és konkrét feladataira.

FÜGEDI P. Ubul

IX. Országos Agrár-környezetvédelmi Konferencia

2001. november 7–9-e között rendezte meg a Környezetvédelmi Információs Klub (KVIK) a Magyar Állami Földtani Intézet Dísztermében a IX. Országos Agrár-környezetvédelmi Konferenciát. A megnyitó plenáris ülésen a házigazda, BREZSNYÁNSZKY Károly igazgató kérésére KUTI László főosztályvezető üdvözölte a konferencia résztvevőit. Előadásában a geológiai ismeretek agrár-környezetvédelmi fontosságáról és a MÁFI agrár-környezetvédelemhez kapcsolódó kutató-

sairól beszélt. A megnyitó plenáris ülés után négy szekcióban (A Nemzeti Agrár-környezetvédelmi Program–2002, Az állattenyésztés és a környezetvédelem, A környezetvédelem aktuális kérdései az élelmiszeriparban, Hulladék- és melléktermék gazdálkodás az agrárgazdaságban) tekintették át a résztvevők az élelmiszer-gazdaság aktuális környezetvédelmi problémáit és legújabb környezetvédelmi eredményeit.

KUTI László

A Meeting of the Association of the European Geological Societies

A Meeting of the Association of the European Geological Societies 12. alkalommal 2001. szeptember 10–11-én került megrendezésre Krakóban. A MAEGS–12 keretében sor került az AEGS Executive Committee ülésére és az AEGS General Assembly-re is. Ezen a két rendezvényen az MFT képviselőiben HALMAI János az EC tagja vett részt. A fontosabb határozatok: elfogadták a Végrehajtó Bizottság (EC) jegyzőkönyvét; 5 új tagországot választottak be; a következő MAEGS rendezvény Hannoverben lesz az azt követő Olaszországban, majd a balti államokban; a tagdíjfizető államok egy résztvevőt ingyen delegálhatnak. Az ülésen bemutatásra került a „The Chronicles of Association of European Geological Societies 1975–2000” c. mű, melynek szerzője DUDICH Endre. A kötet ára 10 Euro. Az EC és a General Assembly köszönetét fejezte ki a szerzőnek a dokumentumgyűjtemény összeállításáért.

RADÓCZ Gyula

A Földtani Örökségünk Természetvédelmi Egyesület 2001. évi tevékenysége

A Földtani Örökségünk Természetvédelmi Egyesület 2001. évi tevékenysége egy előző évről elmaradt programmal kezdődött. Sajnos a tavalyi Mikulás ünnepség eltolódott januárra, de ennek ellenére remek „utómikulás–karácsony-szerveztes–újévi” bulit és kellemes kirándulást szerveztünk a Börzsönybe, Királyrét környékére.

A tavalyi év egyik legsikeresebb rendezvénye a „Földünk az optikán keresztül” című fotópályázat és -kiállítás volt. Elmondhatjuk, hogy ez évben a kiállított fotók – vándorkiállítás formájában – az ország szinte minden sarkába eljutottak. A képek többezer között megjárták Mezőtúrt, Egert, Sopront, Győrt, Dorogot, Tarcalt, Zalaegerszeget, Tapolcát stb. Fontos megjegyezni,

hogyan ezt a pályázatot 2001-ben is meghirdettük hasonló címmel. Az előző évi nagy sikerre való tekintettel remélhetőleg az idei évben még több pályamunka érkezik majd, ezzel lehetőségünk nyílna a tematikus kategorizálásra is.

Az ez évi rendes közgyűlésünket Tavasz-köszöntő bállal kötöttük egybe. A Föld Napja keretében Dorogon vetélkedőket, rajzpályázatot bonyolítottunk le a térség fiataljai részére.

Ebben az évben is meghirdettük, immár tizedik alkalommal, a Földtani Örökségünk a Kárpát-medencében című középiskolai diák-pályázatot, melyre ismét száznál több dolgozat érkezett. A legjobb pályamunkák elkészítőit jutalomtáborral díjaztuk, melyet a hagyományokhoz híven a Bükkben, a Bükki Nemzeti Park rejtkei kutatóházában és környékén bonyolítottunk le. A 10 nap folyamán megpróbáltunk minél több természettel, geológiával kapcsolatos információt, érdekességet átadni a diákok részére a Bükki Nemzeti Park munkatársainak segítségével, mindemellett, természetesen, teret hagyva a felszabadult szórakozásnak is. A jubileum kapcsán szeptemberben Pilismaróton találkozót szerveztünk, ahova mindenkit meghívtunk, aki valaha eljutott valamelyik táborba.

A nyár végén a fent leírt táborhoz hasonló, de önköltséges tábort szerveztünk Nyírméd-pusztán, a Mátra északi lankáin. A Magyarhoni Földtani Társulat szervezésében néhány tagtársunk részt vett a Lókúti-dombon található alapszelvények rendbehozatalában.

Egész éves programnak tekinthető klub-helyiségünk újítgatása. A légóalmi pincéből kialakított helyiség kicsi ugyan, nedves, kicsit hűvös, de a miénk és reményeink szerint lassacskán „lakhatóvá” válik.

Az év hátralévő részében a már említett fotópályázat pályamunkáit és az idén remélhetőleg nem késő Mikulást várjuk.

MIZÁK József

Az IGCP 442 program 3. és 4. munkaértekezlete Eggenburg (Ausztria), 2000. szeptember 27–29. illetve Udine és Genova, 2001. szeptember 22–26.

Az IGCP/UNESCO 442. számú négyéves együttműködési program (Raw materials of the Neolithic/Aeneolithic polished stone artefacts: their migration paths in Europe) 1999-ben indult, a kezdetben elsősorban közép-európai résztvevőkkel, a legutóbbi, olaszországi munkaértekezlet során azonban a nyugat-európai

(olasz, francia, spanyol) résztvevők is nagyobb létszámmal bekapcsolódtak a munkába. A program vezetői Dušan HOVORKA, a Pozsonyi Comenius Egyetem Ásvány-Kőzettani Tanszékének professzora és Gerhard TRNKA, a Bécsi Egyetem Östörténeti Tanszékének professzora. A program célja, hogy összefogja és egységessé tegye azokat az egyre rohamosabban növekvő és eddig országokként meglehetősen elszigetelt körben forgó ismereteket, amelyek napjainkig összegyűltek a Neolitikumban széles körben használt csiszolt kézköszökök-nyersanyagáról és a nyersanyagok lehetséges származási körének meghatározásáról. További cél egyes közköszökök-nyersanyagok használati területének lehatárolása, a közköszökök-nyersanyagok „vándorlásának” nyomkövetése. A program hálózatos levelezési listával és saját weblappal is rendelkezik (<http://www.ace.hu/igcp442>), amelyről a legfontosabb információk állandóan elérhetők.

2000. szeptember 27–29. között már a program harmadik munkaülésére került sor Eggenburgban, a házigazda szerepét Gerhard TRNKA mellett a helyi, Krauhletzt Múzeum vezetője, Johannes TUZAR töltötte be (az első munkaértekezlet 1999 júniusában Pozsonyban, a második 1999 októberében Veszprémben volt). Eggenburgban a résztvevő országok: Ausztria, Csehország, Lengyelország, Magyarország és Szlovákia voltak. Magyarországot T. BIRÓ Katalin és SZAKMÁNY György képviselte. Az első nap előadások hangzottak el, a témák egyes területek, gyűjtemények csiszolt közköszökök-nyersanyagainak feldolgozásán túl felölelték a neolitikumi csiszolt közköszökökkel kapcsolatos témákör szinte teljes tárházát (lelőhely, környezet, adatbázis, weblap stb.).

2001. szeptember 22–26. között a program negyedik munkaülése Olaszországban, két helyszínen (Udine, Genova) került megrendezésre. Házigazda Claudio D'AMICO volt. Magyarországot T. BIRÓ Katalin, JÓZSA Sándor és SZAKMÁNY György képviselte. Mindkét helyszínen több előadás hangzott el, valamint lehetőség nyílt a helyi múzeumok, elsősorban nagy nyomású metamorfotitokból (eklogit, jadeit) álló közköszökökgyűjteményének részletes, makroszkópos és mikroszkópos vizsgálatára is.

Mindkét találkozóra az előadások abstract-kötete is elkészült nyomtatott formában. A kötetek tartalmaznak néhány bejelentett, de el nem hangzott előadáskivonatot is.

Mindkét konferencián jól szervezett kirándulás keretében ismertetkedt meg a résztvevők az osztrák valamint olasz közköszökök

anyagok kutatásának új eredményeivel Eggenburg tágabb környezetében illetve Liguriában. Elsősorban az ausztriai kirándulásokon a magas színvonalú vezetéssel teljes összhangban volt a terepi geológiai és régészeti ismeretek bemutatása, amit kiegészített több, Eggenburg környékén levő múzeum témához kapcsolódó, szépen karbantartott gyűjteményének megtekintése. A környéken legnagyobb gyűjteménnyel, természetesen, a Krauhletz Múzeum rendelkezik, amely nemcsak a kőszeköz kiállítása miatt volt számunkra érdekes, de nagyon gazdag és rendkívül reprezentatív ásványközettani, és őslénytani, valamint rétegtani kiállítással is áll a látogatók rendelkezésére. Liguriában a résztvevők egyrészt Sassello környékén megismerkedtek néhány nagy nyomású metamorfittal feltárással, illetve egy oligocén szerpentinit és eklogit kavicsokat tartalmazó durvatörmelékcsomaggal, valamint meglátogatták az Arene Candide barlangot, ahol a felső-paleolitikum és a korai-neolitikum emberének temetkezési helyét ismerhettük meg.

A program utolsó éve néhány széles körben használt kőszeköz nyersanyag-típus (eklogit, nefrit, zöldpala, szerpentinit stb.) eddigi vizsgálati eredményeinek teljes áttekintését valamint egy-két csiszolt kőszeköz szempontból fontos kultúrszint nyersanyagának feldolgozását tűzte ki célul. Várhatóan 2002. év végén az ismeretek közös kötetben történő össze szerkesztése várható, emellett elektronikus információ hordozón (weblap, CD) is tervezzük az eredmények közlését.

SZAKMÁNY György, T. BIRÓ Katalin

SZEMÉLYI HÍREK

Elhunyt tagtársaink:

CsÍKY Gábor tiszteleti tag
 GAZSÓ Miklós
 KESERŐ Zsolt
 TORDAY Jenő
 Emlékünkben és munkáikban tovább élnek.

***

A Szerb Földtani Társulat 2001. február 28-án BÁRDOSY Györgyöt, CSÁSZÁR Gézát és DUDICH Endrét tiszteleti tagjává választotta.

***

A 2001. augusztus 6-tól 2006. június 30-ig terjedő időre kiírt MÁFI-igazgatói, egyben

MGSZ főigazgató helyettesi pályázatot ismételtén BREZSNYÁNSZKY Károly nyerte el.

BREZSNYÁNSZKY Károly 2001. december 3-án summa cum laude minősítéssel megvédte az ELTE Földrajz/Földtudomány Doktori Programja keretében készült „Földtani térképezés: terpi felvételezés – térképi összegzés” c. doktori értekezését. Bírálók: CSERNA Zoltán, DETREKŐI Ákos

***

A Debreceni Egyetem Tanácsa 2001. november 17-én egyetemi magántanári kitüntetést címet adományozott GYARMATI Pál nyugalmazott egyetemi docensnek.

***

2001-ben a Múzeum körút 4/a-ból, ill. a Ludovika tér 2-ből Budára a XI. ker. Pázmány Péter sétány 1/c épületébe költöztek az ELTE TTK nagyhírű földtudományi tanszékei. A költözködést október 20-án nagy érdeklődés mellett az új tanszéki helyek bemutatása és vidám, műsoros épületbúcsúztató kísérte.

Értesítés

Örömmel tudatjuk a kedves kollégákkal, hogy az Acta Geodaetica et Geophysica Hungarica a www.akkr.hu/journals/ageod, az Acta Geologica Hungarica www.akkr.hu/journals/ageol internet címen is olvasható.

2001. évi Ifjú Szakemberek Ankétja díjazottjai

Elméleti Kategória:

- I. díj (30 000 Ft, MFT): FÓRIÁN SZABÓ Márton
 II. díj (20 000 Ft, MGE): LIPOVICS Tamás
 III. díj (2×10 000 Ft, MFT): KÓTHAY Klára, Kiss Ada

Gyakorlati kategória:

- I. díj (25 000 Ft, MGE) MIHÁLFY Péter, LIPOVICS Tamás, HÁMORI Zoltán, LENKEY László (megosztva)
 II. díj: (20 000 Ft, MFT): KITLEY Gábor, ABONYI TÓTH Zsolt (megosztva)
 III. díj: (2×10 000 Ft, MGE): TÖRÖK István, BARACZA Mátvás Krisztián

Poszter kategória:

- I. díj: (25 000 Ft, MGE): LIPOVICS Tamás
 II. díj: (20 000 Ft, MFT): AZBEJ Trisztan
 III. díj: (10 000 Ft, MGE): CSONTOS András, HEILIG Balázs (megosztva)

Különdíjak:

SZILÁRD József-díj: (30 000 Ft, MGE): HEILIG Balázs, CSONTOS András (megosztva)

MÁFI-díj: (15 000 Ft vásárlási utalvány, MFT): ŐSI Attila

MGSz-díj: (20 000 Ft és emlékplakett, MGE): MIHÁLFY Péter, LIPOVICS Tamás, HÁMORI Zoltán, LENKEY László (megosztva)

MOL-díj (MFT): BADICS Balázs

Közönség-díj: (10 000 Ft, MFT): FŐRIÁN SZABÓ Márton

A Miskolci Egyetem 2001. június 29-én tartott tanévzáró ünnepségén a Műszaki Földtudományi Szak hallgatói közül a következők vették át diplomájukat

Geológusmérnöki szakirány: FARKAS Enikő, KERTÉSZ Botond, KOZSELY Edina, PÁRICSI Irén, SZABÓ Éva, SZKIBŐ István, VARGA István

Geofizikummérnöki szakirány: BRÁZ Anett, SINKA Mariann, TÓTH Balázs Gyula, TÖRÖK István
Hidrogeológiai-mérnökgeológiai szakirány: CSIGÓ István, ELEKNÉ NAHAJ Katalin, KISS Gabriella, SZABÓ Krisztián, TÓTH Szabolcs Levente, ZÁMBORSZKY Zsuzsanna

KÖNYVISMERTETÉS

Landform evolution studies in Hungary

Főszerkesztő: PÉCSI Márton (Akadémiai Kiadó, Budapest 1999, 216 oldal, 51 szövegközi ábra, 17 szövegközi táblázat, függeléként 50 fotó)

Tudományos életünk örömdetesen jelentős eredménye, illetve eseménye Magyarország domborzata és földszármazástana főbb kutatási eredményeinek ez az angol nyelvű összefoglalása. A téma nemzetközi érdeklődésre számot tartó voltát jelzi, hogy – mint a főszerkesztő előszavából kitűnik - nemrég adta ki a Nemzetközi Geomorfológiai Egyesület a *The Evolution of Geomorphology* (Chichester, New York, Wiley, 1995) című, a témakört világméretben tárgyaló, monográfiáját. Azoknak a szerzőknek a köre, akik ez utóbbiban 11 oldalon mutatták be a magyarországi helyzetet, e kötet összeállításánál jelentősen kibővült, az áttekintés tematikája kiszélesedett, és a Magyar Tudományos Akadémia Földtudományok Osztálya segítségével tartalmaz, kitűnően szerkesztett könyvvé terebélyesedett.

A főszerkesztő előszavát és bevezetőjét követő első (A) fejezet hét elobarátuma a magyar föld geomorfológiai fejlődésének különféle részleteivel illetve aspektusával, a második (B) hét

tanulmánya a főbb geomorfológiai processzusokkal foglalkozik, a harmadik (C) kilenc értekezése egyes domborzatok, illetve terepalakzatok sajátos kérdéseivel. A szakkikkeket követően (a D fejezetben) a múlt ötvennégy – Magyarország földje fejlődésének tanulmányozásában jeleskedő – geológusának és geomorfológusának rövid életrajzát olvashatjuk főbb műveik és biográfiáik felsorolásával. Selmec-Sopron-Miskolci Alma Materünkhöz kötődnek közülük: BÖCKH Hugó, BÖCKH János, EGYED László, FÖLDVÁRI Aladár, HORUSITZKY Ferenc, SCHMIDT Eligius Róbert, SZABÓ József, SZADECKZY-KARDOSS Elemér, VITALIS István és ZSIGMONDY Vilmos. A kötetet irodalom-, táblázat-, ábrajegyzék, tárgymutató és különféle – elsősorban kiadványokról készült, jórészt színes – fotókat bemutató húsz oldalnyi tábla zárja. Utóbbiak között örömmel fedezte fel a recenzens „A magyar bányászat évezredes története” egyik kötetének fényképét.

Rendkívül figyelemre méltó a szerzők – illetve más módon közreműködők: ÁDÁM Antal, DANK Viktor, HÁMOR Géza, HORVÁT Ferenc és KLINKHAMMER István – széles köre. Az „egy-cikkés” szerzők (társszerzők) illetve életrajzi szócikkeket írók: – BALOGH János, BIDLÓ Gábor, DUDICH Endre, FALLER Gusztáv, FODOR Piroska, HAHN György, HARTYÁNI Zsuzsa, HORVÁTH Gergely, JAKUCS László, JUHÁSZ Ágoston, KERÉNYI Attila, KERTÉSZ Ádám, KISARI BALLA György, KÖRÖS László, MIKE Károly, MOLNÁR Béla, NEMECZ Ernő, NEPPEL Ferenc, PAPP-VÁRY Árpád, POGÁCSÁS György, PÓKA Teréz, POSGAY Károly, RÓNAI András, SZEDERKÉNYI Tibor, ZÁMBÓ László. Két-két fejezetben szerző vagy társszerző ÁRKAI Péter (A, D), BORSY Zoltán (A, B), BREZSNYÁNSZKY Károly (C, D), GÁBRIS Gyula (B, D), LÓCZY Dénes (C, D), LOVÁSZ György (C, D), MEZŐS Gábor (B, D), PINCZÉS Zoltán (B, D) és SZABÓ József (C, D), három-három fejezetben SCHWEITZER Ferenc (A, B, C), SOMOGYI Sándor (B, C, D) és SZÉKELY András (A, B, D), végül mind a négy fejezetben MAROSI Sándor és PÉCSI Márton, akinek – főszerkesztőként – múlhatatlan érdeme ennek a kötetnek a létrehozása. Ekkora szerzőgárdát összehozni és a BASSA László, LÓCZY Dénes és SCHWEITZER Ferenc alkotta szerkesztőbizottság közreműködésével megszervezni, összehangolni a szerzői, szerkesztői, fordítói (LÓCZY Dénes, BASSA László, PIROS Olga) – szövegszerkesztői, ábrászerkesztői munkát olyan tett, amely (ha kissé megkétszerezve is) méltó az alkalomhoz, amelyre – az Előszó szerint – szánták: a Magyarhoni Földtani Társulat megalakulásának

150. és a Magyar Földrajzi Társaság megalakulásának 125. évfordulójához. Örvendetes, hogy a Magyarhoni Földtani Társulat a 2000. március 22-i közgyűlésen Pécs Márton akadémikust e könyvéért SZABÓ József Emlékéremben részesítette.

HORN János

*Kiskalauz a bányatorpék világában
avagy húsz oldal tipológia és hatvan oldal
bányászmonda*

*(HÁLA József és LANDGRAF Ildikó Magyarországi
bányászmondák című kötetéről)*

Az Érc- és Ásványbányászati Múzeumi Füzetek szerkesztőinek s vagy harminc lelkes segítőnek köszönhető, hogy 123 oldalasra sikeredett önálló füzetben, a koráb-binál, a magyar bányászat évezredes történetét bemutató díszes, vastag kötetben megjelenéssel bővebb és jegyzetanyaggal kiteljesített szöveg-változatban láthatott most napvilágot – ráadásul német és angol összefoglalókkal együtt – LANDGRAF Ildikó és HÁLA József valóban úttörő munkája a magyarországi bányászmondákról. E támogatók között magánszemélyek éppúgy vannak, mint a hazai bányászatnak, földtani kutatásnak anyagiakban manapság éppen nem bővelkedő intézményei. Dicséret illetheti mindegyiküket!

S illesse dicséret a néprajzos szerzőket is, akik összegereblyézték a különböző kiadványokban, mesegyűjteményekben vagy adattárakban lappangó értékekből, itt-ott napvilágot is látott munkákból mindazt, ami ebbe az igazán szerte-ágazó témakörbe tartozik. Anyaguk természetesen a korábbi századokba is visszaviszi az olvasót, leginkább mégis az utóbbi száz év publikációira támaszkodhat. Mint helytörténészeknek, népmesegyűjtőknek, folkloristáknak köszönhetően közismert, a csalogató és veszélyes föld alatti világ sok-sok hiedelemnek lett szülőhelye. Ebben a néprajzilag is kincs-bányának számító világban próbált a két folklorista – egyikük a MÁFI főmunkatársaként és a Társulat Tudománytörténeti Szakosztályának titkáráként ismert kollégánk – legalább képletesen mécsvilágot gyújtani.

Hármas csoportosítással találkozunk a kis kötetben – eredetmagyarozó, történeti és hiedelemmondák – főképpen azonban a névmagyarozó és helyi mondákhöz, valamint a bányászlelmek meglepően sokféle tevékenységéhez kötődnek a közreadott anyagok. Ezeket

lehet mind végigolvasni a bevezetőt és a tipológia ismertetését követően. S ha az Olvasó nem hajlamos a riadozásra, igazán jószívvel ajánlható olvasmány, legfőljebb talán nem téli estére, szélzörgette ablak mellé!

PAPP Péter

*Könyvkülönlegesség Koszovóból –
németül, NOPCSARÓL*

*Robert ELSIE Reisen in den Balkan
(die Lebenserinnerungen des Franz Baron
NOPCSA) című kötetéről*

A németországi Olzheimben élő kutatónak a közelmúltban jelent meg ez a forráskiadványa – a koszovói DUKAGJINI könyvkiadó Balkan Books nevű sorozatában. Különlegesnek mondhatjuk a tárgyát, de a készítési körülményeit illetően is. Ugyanis a Balkán nagyhírű térképészje, a világhírű paleontológus, NOPCSA Ferenc – a mostanában megnyílt tiranai levéltárakban máig megőrzött – helyszíni naplóját, jegyzeteit adta közre Robert ELSIE.

Az ilyen rendkívüli adatok iránt érdeklődő kollégáink tehát elsősorban a jeles kutatónak (s az őt munkája előkészítésében hazai dokumentációval, NOPCSA-képekkel sokat segítő HÁLA Józsefnek) köszönhetik és híradást. Kettejük korábbi együttműködése, a szerző mai szívesége nélkül nyilván a szemlélő sem vehette volna kezébe a félezer oldalas könyvet, mely – az ajándékozott szándékának megfelelően – a MÁFI könyvtárának csak helyben olvasható állományába kerül további megőrzésre.

Mint fentebb már olvasható volt, másik különlegessége a vasos, fűzött munkának: maga a kiadási helye. Pejé-ben jelent meg – ez Pec, száz éve még Ipek városának albán neve! – és ez a város Jugoszláviában, a szerbeknek örökre szent Koszovóban, azaz a ma jelentős részben albánok által lakott Kosovő tartományban, annak délnyugati határához fekszik közel.

Hogy annak idején mi volt NOPCSA rendkívüli munkájának, ennek a jó másfélévtizedes Balkánjárásnak az értéke Európa háborúba sodródó nagyhatalmai szemében, az már a húszas-harmincas években is óvatossá politikátörténeti tanulmányoknak volt a témája. A közelmúltból pedig (TASNÁDI KUBACSKA 1969-ben megjelent tanulmányából) azt is tudjuk, hogy akkor három éve majd kétszáz oldalas dolgozat jelent meg e tárgyban Wiesbadenben, Gert ROBEL kutatásai nyomán. Különlegesnek tekintették tehát ezt az „albán kapcsolatot”, annak ellenére is, hogy a XX. század első évtizedeiben a Monarchiának,

ill. a Magyar Királyságnak több híressé lett geológusa folytatott ebben a velünk délről szomszédos térségben földtani térképezést.

A kötet használatában nagy segítséget jelent és értékét nyilván növeli a közreadónak több, mint tízoldalas, ritkán előkerülő adatokban is gazdag előszava. Ebben a NOPCSA Ferenc meglévő búcsúleveleire hivatkozó adatközlésben nemcsak a hátrahagyott jegyzetek sorsára vonatkozóan, hanem a hajdani kollégák életét illetően is fontos adatokkal találkozhatunk. Ismeretes ugyanis, hogy az albanológiai tárgyú jegyzeteit (gróf TELEKI Pálnak segítségével számítja a kiadás terén) doktor NOPCSA annak a vele egyidős bécsi JOKL professzornak szánta, akinek ugyancsak erőszakos halála alig egy évvel követte az épp 1941 tavaszán öngyilkossá lett miniszterelnökét. (És ezután lett a bécsi Hofburg e kéziratok őrzőhelye.)

Ezek az eredetileg hat füzetben Albániát (egy hetedikben pedig Bulgáriát) érintő és NOPCSA bárónak még otthon, Erdélyben elsajátított németiségével megírt naplószerű feljegyzések, úti jegyzőkönyvek pedig egy bécsi antikváriustól kerültek „haza”. Az a nála csak három évvel fiatalabb albán újságíró (Mid'hat Bey FRASHERI) vásárolta meg, aki a második világháborús antifasiszta ellenállásnak jelentős, s Enver HOXHA győzelme miatt itáliai emigrációban elhunyt alakja volt. Érdeemes megjegyezni, hogy órála nevezték el a mai, modernizálódó Albániának azt a magas állami kitüntetését, melyet post mortem (épp hatvan évvel halála után) NOPCSA Ferenc is megkapott.

Egy letűnt (vagy kiirtott?) politikusi nemzedéknek jeles képviselőiről, teitiek erőfeszítéseik dokumentumairól is olvashat itt a németül értő olvasó. NOPCSA paleontológiát és zoológiát tárgyaló száznál is több cikkéhez, gyakran emlegetett 700 oldalas albániai földtani monográfiájához hasonlóan fontos lehet tehát ez az 500 oldalas forrásdokumentum, melyet Robert ELSIE gondosan adatolt-szerkesztett lábjegyzetei természetesen még értékesebbé tesznek. Enélkül az 1897 és 1917 közötti, eseményekben zsúfolt esztendő s a korszakra következő század megértésében nyilván még sokkal több nehézségünk lenne.

Öt nagy fejezetben található a kötet zömét adó, két évtizedet átfogó naplójegyzetek anyaga. Megkísérlem alább, az igen részletes tartalomjegyzéket természetesen nem ismételve, összefoglalni e fejezeteket.

Az első majd nyolcvan oldal az egyetemi és terepi tanulmányok, a tágabb mediterrán

térségben tett első NOPCSA-utak idejét tárja fel, az 1897 és 1905 közötti éveket.

Az 1905 utáni fél évtized albániai kutatóútjairól s a török hatóságok, ill. a bécsi külügyminisztérium „érdekérvényesítő mechanizmusáról” éppúgy olvashatunk a következő nyolcvan oldalon, mint Angliáról, az annexió körüli állapotokról vagy Itália ezzel kapcsolatos magatartásáról.

A következő Balkán-háborúig terjedő mindössze két év azonban NOPCSA főljegyzéseiben száz oldalt tesz ki. Az osztrák-magyar külügyminisztériumi tisztviselő és az ifjútörök mozgalmak konfliktusai a térségben, az olasz-török háborúskodások, az utolsó albán föllelések kerülnek említésre ebben a fejezetben. (A szövegben eredeti magyar szövegével közölt levél német fordítása a bukaresti BARÓTI Judit érdeme!)

A negyedik nagyobb rész szintén két évet ölel föl (az előzőkhöz hasonlóan kb. száz oldal terjedelemben) egészen az első világháborúig. Ekkoriban már zajlottak persze a „soron következő” Balkán-háború eseményei, s természetesen, jóval csöndesebben a szerbiai és romániai, ill. erdélyi propagandahadjáratok is. S ekkor volt a trieszti Albánia-konferencia, háttérben puccskísérlettel, majd a londoni békekonferencia következett. A téves hivatalos helyzetmegítélésekről, saját különleges útjairól is olvashatunk e feljegyzésekben.

Így zárja e füzeteket az első világháborúnak bár csak három évét tárgyaló utolsó, legterjedelmesebb fejezet. Ebben ugyanis (több, mint 120 oldalon) albániai és dobrudzsai, illetve a Déli-Kárpátokban hegyi pásztorok között tett útjairól éppúgy szól a naplóíró, mint az erdélyi helyzetről, bulgáriai „kalandjáról” és a román hírszerzésről, illetve a hadseregéből (betegsége után) történt eltávolításáról.

A húszoldalnyi Függelékben pedig témakörök szerint csoportosítva található ifj. báró NOPCSA Ferenc dr. majdnem kétszáz publikációjának, majd az öt évtizedben tárgyaló, róla szóló 1998 előtti munkáknak részletes listája is. Az ipeki pátriárka történelmi városában 2001-ben a jellegzetes (piros-fekete) „albán színekbe” burkoltan kiadott könyvnek ehhez a dokumentációs szakaszához csatlakozik a Magyar Természettudományi Múzeumnak a már említett gazdag anyaga, huszonöt eredeti képe is, nagyrészt 1903-ból való unikális terepi felvételekkel. A korszak további kutatásának pedig értékes segítségét jelenthetné a kötet pontos

névmutatójának összeállítását s az egész napló magyarrá fordítása is.

PAPP Péter

László TRUNKÓ (Hrsg.) unter Mitarbeit von Pál MÜLLER, Tamás BUDAI, Gábor CSILLAG und László KOLOSZÁR: Sammlung geologischer Führer 91

Ungarn Bergland um Budapest, Balaton Oberland, Südbakony Gebrüder Borntraeger, Berlin–Stuttgart, 158 p.

Végre újra egy geológiai kirándulásvezető Magyarországról, pontosabban a Dunántúli-középhegységről. SCHAFARZIK & VENDL (1929) nagyszerű munkáját, majd annak PAPP F. és munkatársai által kiegészített és aktualizált újra történi kiadását (SCHAFARZIK, VENDL & PAPP 1964) követően nem jelent meg hazai tájakat ismertető geológiai kirándulásvezető. Nos, ezt a hiányt részben pótolja a német nyelvű, első-sorban autós turistáknak és szakembereknek készített kirándulásvezető. A jól kezelhető, zsebre vágható A5 méretű, fényes papíron nyomtatott, műanyag borítás, ragasztós kötésű kirándulásvezető terület és témaválasztása érthető. Elsősorban németnyelvű turistáknak készült, akik kedvenc „vadászterületét” a Balaton-felvidék, Keszthelyi-hegység és Déli-Bakony, valamint Budapest és tágabb környezete.

TRUNKÓ László munkatársai segítségével a reá jellemző alaposággal és részletességgel állította össze ezt a hasznos könyvecskét, amely a belső címlaptól, tartalomjegyzéktől és a bevezetéstől eltekintve összesen 158 oldalból áll. A tömör szöveget 11 db fekete fehér, jó minőségű fénykép és 26 db, a felhasznált alapanyagoktól függően változó minőségű, helyenként apró elírásokkal vagy hiányos jelmagyarázattal ellátott szövegek közötti ábra egészíti ki.

A szöveg első fele (1–62. oldal) az általános rész, amely a Dunántúli-középhegység földtani felépítésével, majd a magmatizmus és a szerkezet alakulás rövid leírásával foglalkozik. Ezt követi a geológiai kirándulások megállóinak leírása, Budapest és környéke (Bud. 1–11 kirándulás) valamint a Balaton és környéke (Bal. 1–9 kirándulás) csoportosításban (63–135. oldal). A kirándulásvezetőt 231 tételből álló „friss” irodalomjegyzék (136–150. oldal) és részletes tárgymutató (151–154. oldal), valamint földrajzi névmutató (155–158. oldal) zárja. Az információ-gazdag kirándulásvezető tehát jól szerkesztett, könnyen áttekinthető és kezelhető.

A külsőn méltatása után szeretném néhány mondatban összefoglalni milyen reflexiókat

váltott ki belőlem – a terület egészét, a leírt feltárások nagy részét személyes tapasztalataiból elég jól ismerő geológusból – a kirándulásvezető. TRUNKÓ László egyike azon kevés külföldre került magyar geológusnak, aki nem szakadt el hazájától és a magyar geológiától. Ennek ékes bizonyítéka az általa írt Magyarország földtanának 1969-es német nyelvű, majd 1996-os angol nyelvű kiadása. Napjainkban is élő emberi, szakmai kapcsolatok fűzik itthon maradt magyar kollégáihoz, pályatársaihoz. Szinte naprakészen ismeri és figyelemmel kíséri a hazai szakirodalmat, amelyből korábbi összefoglaló munkáiban és a kirándulásvezetőben is bőségesen merít. Visszatérve a kirándulásvezetőhöz, szeretném leszögezni, hogy az ebben a speciális műfajban régi hiányt pótló alapmű. Kiemelkedő erénye a nagyon jó általános leírás, bár az felfogásom szerint túlságosan aprólékos. Rendkívül részletes az egyes kirándulások megállóhelyeinek leírása és példamutatóan pontosak és gondosak az irodalmi hivatkozások.

Az erények mellett szeretnék néhány szót szólni a képszerűségről és az arányokról. Személyes tapasztalatból tudom, hogy hihetetlenül nehéz az olvasónak – ebben az esetben a kirándulóknak – úgy írni, hogy az számára egyszerre legyen könnyen rögzíthető írott információ és látvány, kép. A könyv forgatása közben tulajdonképpen ez volt a fő gondom, hogy TRUNKÓ László inkább olvastat, semmint láttat. Ha arra gondolok, hogy SCHAFARZIK & VENDL (1929) 340 oldalas kirándulásvezetőjét csaknem 190 szövegek közötti ábrával (földtani térképpel és térképvázlattal, földtani szelvényekkel, feltárás vázlatokkal, fényképpel) illusztrálta, akkor azt hiszem a kirándulásvezető ebből a szempontból aránytalan. Az általános leíró rész rövidebbre fogásával és a kirándulások megállóhelyeinek grafikus vagy fényképi megjelenítésével, kevesebb aprólékos szelvényleírással „geológiai képeskönyvvé” lehetett volna formálni a kirándulásvezetőt. A szerző szakmai felfogásának tiszteletben tartása mellett ezek a megjegyzések inkább azt tükrözik, hogy én milyen megoldást választottam volna, vagy milyen megoldást fogadtam volna szívesebben.

Úgy gondolom, hogy TRUNKÓ László a „mai feltárás inséges világban” nagyon jó és reprezentatív szelvényeket választott ki bemutatásra. Ebben bizonyára jelentős segítséget nyújtottak neki magyar munkatársai. Ezzel kapcsolatos hiányérzetem elsősorban arra vonatkozik, hogy örömmel láttam volna a bemutatott feltárások között a Fazekas-hegy, a solymári Várerdő-hegy,

a budaörsi Út-hegy, a budakalászi Ezüst-hegy, a visegrádi Mátyás-hegy és Apátküti-völgy, a dorogi Strázsa-hegy, a tatai Porhanyó-bánya, a pákozdi Zsidó-hegy, a nadapi kőfejtők, kab-hegyi kőfejtők, a litéri és hajmáskéri, valamint ösküi kőfejtők klasszikus és szép szelvényeit. Ugyanakkor sajnálom, hogy nem állt módomban számára felajánlani a budai-hegységi megállók többségéről részben publikált, részben kéziratban elkészített szelvényeimet, valamint a Visegrádi-hegység néhány különlegesen szép feltárásának szelvényét. A formailag korrekt hivatkozású 21. ábra (az Episodes, 1994-es magyar számának címlapja) esetében a szerző bizonyára nem tudhatta, hogy azt a panoráma-képet a Magyar Állami Földtani Intézet 125 éves jubileuma alkalmából én szerkesztettem.

Befejezésül gratulálok a szerzőnek és munkatársainak, s örömmel ajánlom valamenyny magyar és német nyelvű kirándulóknak: vigyék magukkal a könyvet, sokat tanulhatnak belőle.

KORPÁS László

Geology of Hungary, Editor: János HAAS. Eötvös University Press, Budapest, 2001., p. 317.

FÜLÖP József 1994-ben bekövetkezett halálával megszakadt a Magyarország geológiája kézikönyv sorozat kiadása, mely volumenében, szakmai részleteiben messze felülmúlt volna minden korábbi, e tárgyban készült szintetizáló munkát. A könyvsorozat deklarált célja volt mind a szakemberek, mind az oktatás igényeinek magas szintű kielégítése. A cél elérésének érdekében az utóbbi harminc év intenzív hazai földtani kutatásának eredményeit ötvözte a tudományág korszerű irányvaival, melyek közül különösen a rétegtan litosztratigráfiai egységek szerinti elemzése, és a lemeztectonikán alapuló nagyszerkezeti tagolás emelendő ki.

A HAAS János szerkesztésében közreadott színvonalas angol nyelvű szintézis ugyanezek az alapokon nyugszik. A regionális összefoglalás követi hazánk földtani felépítésének formációokra tagolt, kikristályosodott rendszerét, melynek tárgyalásához az általánosan elfogadott nagyszerkezeti egységek adják meg a földtani-földrajzi keretet.

A könyv szerzői, HAAS János szerkesztő mellett, HÁMOR Géza, JÁMBOR Áron, KOVÁCS Sándor, NAGYMAROSY András és SZEDERKÉNYI Tibor, mindannyian a hazai földtan tudományos kutatásának és oktatásának meghatározó egyénisé-

gei. Személyükön keresztül biztosítottnak látszik, hogy a könyv a felsőfokú képzés fontos eszköze lesz.

A könyv rövid bevezető fejezetekkel kezdődik. Az egyes fejezetek a kutatástörténeti ismertetésen túl elhelyezik az ország területét a közvetlen környék földrajzi, geológiai környezetében, és fölvázolják a nagyszerkezeti egységek fejlődéstörténeti szerepét. A további tárgyalás a két preneogén nagyszerkezeti egység, a Közép-magyarországi-vonaltól északra elhelyezkedő „Alcapa”, és az attól délre húzódó „Tisza” összetett terenumok komplex rétegtani, fejlődéstörténeti, szerkezeti leírásával folytatódik. A jórészt fiatal, helyenként nagy vastagságban kifejlődött üledékekkel fedett, bonolyott felépítésű, mozaik jellegű egységekből felépített szerkezetek felismerésének, kölcsönös kapcsolatainak tisztázása csak a sok évtizedes tudományos kutatás révén vált lehetségessé. Ezen belül is fontos szerep jutott az üledékes fáciesek elemzésnek és az ősföldrajzi rekonstrukcióknak. Ezek a módszerek tették lehetővé, hogy minden eddiginél hitelesebb őskörnyezeti kapcsolatrendszert mutasson be a mű.

A Pannon-medence neogén képződményeinek rétegtanát, üledékes fáciesait, fejlődéstörténetét, talán kissé vitatható módon, a preneogén nagyszerkezeti egységek rendszerében tárgyalja a könyv. Az erősen tagolt, intenzív és egyenetlenül süllyedő medence részegységeinek kapcsolatait a szöveges ismertetésen túl időhorizontok szerint szerkesztett szemléletes ősföldrajzi térképsorozatokat mutatják be.

A könyv befejező fejezete, a negyedidőszak tárgyalása önálló egységét képvisel. A képződményeket, bár egy táblázat erejéig közli litosztratigráfiai besorolásukat, földrajzi tájegységekként, genetikai és fácies alapon tárgyalja a mű.

A könyv végén bőséges, 20 oldalt meghaladó irodalomjegyzék található. Az idegen nyelven készült könyvben főleg a külföldi olvasók tájékozódását segíti a földrajzi nevek mutatója, valamint a rétegtani és a szerkezeti egységek névmutatói.

A 247 db, részben színes illusztráció, ábrák, fényképek, térképek és metszetek színvonalasak és jól egészítik ki a könyv szöveges részeit. Külön említésre méltó az a 11 db regionális földtani szelvény, ami szemléletesen mutatja be a Pannon-medence és aljzatának felépítését, szerkezetét.

BREZSNYÁNSZKY Károly

Arnold ZEISS: Die Ammonitenfauna der Tithonklippen von Ernstbrunn, Niederösterreich

A szép kivitelű, 115 oldalon megírt, 20 fényképtáblával és 24 szövegközi ábrával illusztrált monográfia a bécsi Természet-tudományi Múzeum 1977-ben elindított Neue Denkschriften des Naturhistorischen Museums in Wien című sorozata 6. köteteként jelent meg 2001-ben, a Verlag Berger kiadásában.

A szerzőt – az erlangeni egyetem őslénytani intézetének professzorát jól ismerik a magyar jurakutatók, sőt, talán a hazai mezozoos képződményekkel foglalkozó többi kolléga is, hiszen ZEISS professzor úr többször járt hazánkban magán és hivatali úton egyaránt.

A monográfia részletesen ismerteti a Keleti-Alpok Waschbergi zónájához tartozó Ernstbrunni Mészko gazdag ammoniteszfaunáját. A múzeumi anyagból meghatározott fauna egyik felét a Phylloceratina és a Lytoceratina alrendek, valamint a Haplocerataceae főcsaládba sorolható ammoniteszek képviselői teszik ki. A fauna fennmaradó mintegy 50%-a a Perisphinctaceae csoportba tartozik. Ezen belül a szerző három új nemzetséget állított fel.

A biosztratigráfiai vizsgálatok azt mutatták, hogy az Ernstbrunn mellől gyűjtött tithon ammoniteszek az emelet középső és felső részének egy-egy zónáját (Fallauxi és Simplisphinctes zónák) képviselik.

A szerző rámutat a vizsgált, és az ernstbrunnihoz hasonló tektonikai helyzetben lévő, jól ismert, Stramberg mellől előkerült ammoniteszfauna közötti hasonlóságokra és különbségekre. Feltűnő, hogy az ausztriai lelőhelyen hiányoznak a Strambergi Mészko

gyakori Simoceratidaek, ritkák a felső-tithon Himalayitidaek és nincsenek meg a különleges felépítésű – másutt is nagyon ritka – Cyrtocerasok. Az azonos korú faunák közötti különbségeket a szerző a lelőhelyek eltérő ősföldrajzi helyzetével magyarázza.

Az Ernstbrunn mellől leírt ammoniteszfauna azért is érdekes, mert sok olyan faunaelemet tartalmaz, amely megtalálható a Dunántúli-középhegység (elsősorban a Gerecse) kevéssé ismert tithon rétegeiben.

A „Neue Denkschriften des Naturhistorischen Museums in Wien” – a kiadó meghatározása szerint – interdiszciplináris monográfiákat közül a biológiai és a földtudományok területéről.

– Az első kötet Európa rhaeti brachiopodáiról,

– a második a Neudorf mellől előkerült miocén Chalicotheriumról,

– a harmadik kötet a FICHTEL és MOLL által 1798-ban leírt foraminiferákról,

– a negyedik kötet az ausztriai kétéltűekről és hüllőkről,

– az ötödik kötet az athéni *Mesopithecus pentelicus* leletekről szól.

Az A/4-es formátumú, igényesen szerkesztett monográfiák vászonkötésben jelennek meg. A kiadványokat könyvtárközi csere útján nem terjesztik. Megvásárolhatók a kiadó címén: Verlag Berger, A-3580 Horn, Wiener Strasse 21-23, Fax: 02982/4161-382, e-mail: druckerei.office@berger.at. A sorozat néhány kötete megvan a Magyar Állami Földtani Intézet könyvtárában is.

FÓZY István